

25 éve állították fel az utolsó Lenin-szobrot Magyarországon

Higgyék el: így telik az idő. Mintha ma lett volna...immár 25 esztendeje, hogy leleplezték Magyarország - ahogy akkor nevezték, a Magyar Népköztársaság – utolsó Lenin-szobrát, vagy ahogy a népnyelv csak egyszerűen hívta: a „Lenin”-t.

Érkezik „Lenin”

Mi, törökszentmiklósiak mindig is így tudtuk, hogy a miénk a legutolsó. Aztán vagy két-három éve a jászberényi Jász Múzeumban megláttam a kertben az ő ülő Leninüket. A múzeumi hölgygel beszélgetve hamar kis vitába keveredtünk: ugyanis azt állította, hogy a berényi Lenin-szobor a legutoljára felavatott szobor. No, miután nekem nem hitt, nem hagytam annyiban a dolgot. Felkerestem Gulyás Erzsikét, a jászberényi könyvtár igazgatóhelyettesét, aki helyismereti könyvtárosként sok év tapasztalatával a háta mögött, szinte mindent tudott városáról. Én is leellenőriztem tudásomat, hátha rosszul emlékszem. Mutatott írásokat művészeti szaklapokban, ahol arról írtak, hogy a legutolsó Lenin-szobor a jászberényi. Kiderült, a szobrot – mármint az ülő „birinyit” – 1985-ben állították, vagyis ültették. Itt tettünk pontot a vita végére.

Igen. A mi Leninünk győzött. Kicsi siker, meg kell becsülni. Irigyl bennünket azóta is Jászberény, sőt az egész világ.

Maradjunk azonban a tényeknél. Már csak azért is, mert 25 év nem túl hosszú idő egy szobor, vagy egy város életében...

A törökszentmiklósi Lenin-szobrot 1987. november 7-én avatták fel. Alkotója Pató Róza. Visszagondolva nem is érti a ma embere, hogy miért kellett 1987 végén ilyen szobrot emelni. Egy szobor állítása nem 1-2 évre történik, hanem örök mementóként egy személy, egy esemény, egy kor-

szak, egy eszme jelképeként. Igen. 1987-ben Törökszentmiklóson még nem sokan gondolhatták (a Nagy Októberi Szocialista Forradalom - vagy röviden csak NOSZF - 70. évfordulóján), hogy az a rendszer, amelyik emelte, 2 év múlva megbukhat. Pedig így történt. A szobor nem élte meg a 3. születésnapját, azaz a helyén nem élte meg.

Az felettébb furcsa, hogy az akkor még kemény kommunista rendszer kommunista megyei lapjában, az Új Néplapban nem jelent meg beszámoló a kommunizmus legnagyobb ideológusának szoboravatásáról! Ellenben koszorúzásról igen: Szolnokon, Jászberényben, Karcagon, Mezőtúron, Tiszafüreden. Az interjúban a művész így vallott: „Gondot fordítok arra is, hogy szobraim emberközben maradjanak. A Lenin-szobrot is úgy helyezzük el, hogy azt hirdesse: ma is közöttetek vagyok.” És hogy változnak az idők: a művész néhány év múlva megjelent monográfiái egyikében sem szerepel a Lenin-szobor alkotásai között. (És nem szerepel az 1987. május 1-jén felavatott Gyenes-emléktábla sem.) Az országos sajtó, nevezetesen a Magyar Nemzet 1987. május 4-i száma azért nem hagyta elveszni ezt az eseményt.

— Gyenes György hősi halált
halt határőr századosról, a város
szülőteréről nevezték el Török-
szentmiklós többszintes lakások-
ból épült új, November 7. úti la-
kótelepét. A pénteki névadó ün-
nepségen leleplezték a Gyenes
György portréját ábrázoló emlék-
táblát, Pató Róza alkotását.

Hogy mennyire fontos eseménye volt egy Lenin-szobor avatása az akkori kornak: az MSZMP központi lapjában, a Népszabadságban jelent meg tudósítás a szoboravatásról.

get tartották. Törökszentmiklóson, a
Jubileumi parkban felavatták Lenin
bronzszobrát, a város szülőtte, Pató
Róza szobrászművész alkotását. A

A Népszabadságban Törökszentmiklós ezen eseményével Kaposvár, Vác, Győr, Debrecen, Szolnok és más városok november 7-ei ünnepségével együtt szerepelt.

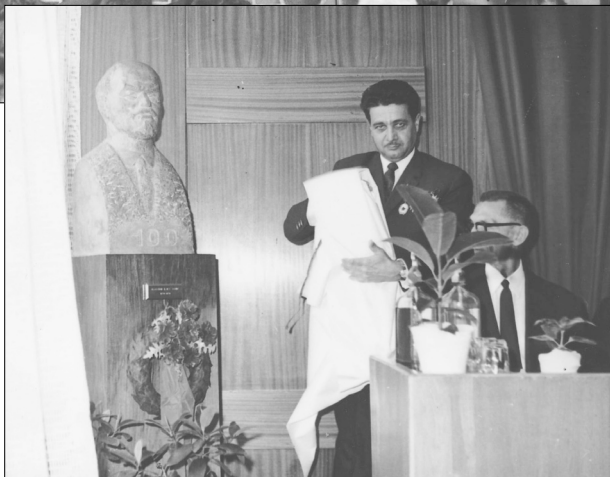
Az akkori megyei lap közölt egy interjút az alkotóval a szoboravatás napján, majd közérdekű információként közölte az arra járó autósokkal, hogy lesz valami elterelés, ideiglenes forgalomkorlátozás a Kossuth út (akkor még a 4-es főút városi szakasza volt) Felszabadulás (ma Almásy) és Bethlen út közötti szakaszán fél 3 és 4 óra között.

17 éves koromból halvány emlékeim vannak a szobor avatásáról: a 4-es mellett felállított pulpitus mögül Kóródi Antalné tanácselnök tartott beszédet, mi pedig 3-an kuncogtunk a hallottakon (persze csak magunkban!) a tér Táncsics úti gyalogátkelőjénél álldogálva.

De ahogy az emlékezet, a fényképek, dokumentumok is megőrzik számunkra a múlt csaknem minden darabját. Ne gondoljuk, hogy a Lenin-szobor állítása holmi kósza, egyedi momentuma volt a törökszentmiklósi tanácsnak, illetve pártvezetésnek: 1970. április 22-én a párt házában (ma zeneiskola) Lenin születésének 100. évfordulóját ünnepelték, s mit ad Isten,

akarom mondani a párttitkár et.*, felavattak egy Lenin-mellszobrot. Ezt történetesen kőből készítették, s holléte jelenleg ismeretlen.

Ahogy ezek az alkotások, úgy mások sem maradtak eredeti helyükön: a Kutas László-féle Csikós József-szobor, a régi városháza első emeletén az egykori '19-es emléktábla, ill. a Lábassy-emléktábla sem, igaz ez utóbbi a bronz szeretete miatt került le ízléses finomsággal helyéről.

Ha már csupa évfordulóról esett itt szó, nem hagyhatok ki néhány, éppen ide kapcsolódót sem: 2012-ben lenne 100 éves Kádár János, Kim Ir Szen, Erich Honecker ...

Visszatérve jelen írás tárgyához, szerény véleményem az, hogy lehet tárgyakat (most szobrot), vagy a kort, ill. eszmét, amelyet képvisel szeretni vagy nem szeretni, attól az a múlt része, annak tanúja. Magyarország utolsó Lenin-szobra ma már múzeumi tárgy kellene, hogy legyen, mégpedig ott, ahol felállították: Törökszentmiklóson.

Csőke Tibor

(* Erről mindig Hofi Géza jut eszembe, amikor Kádár Jánost utánozta, s amikor egy néni felismerte, hogy kinek a hangján szólalt meg, csak ennyit mondott: „Szent Isten!”, mire Hofi: „Nem, nem... az az emelet, csak másik ajtó!”)